

NORDIC CHAMBER OF COMMERCE

BÁO CÁO CỦA HIỆP HỘI DOANH NGHIỆP CÁC NƯỚC BẮC ÂU

Diễn đàn Doanh nghiệp Việt Nam giữa kỳ 2017

Hà Nội, ngày 16 tháng 6 năm 2017

Kính thưa toàn thể Quý Lãnh đạo, Quý Doanh nghiệp, Quý Ông/Bà, Hiệp hội Doanh nghiệp Bắc Âu rất lấy làm vinh dự có được cơ hội đưa ra những quan điểm về xu thế kinh doanh tại Việt Nam.

Là một cộng đồng Bắc Âu với quy mô nhỏ nhưng có bề dày lịch sử kinh doanh tại Việt Nam, chúng tôi rất lấy làm vinh dự được đưa ra những quan điểm về xu thế kinh doanh trong những lĩnh vực cụ thể mà những nhà đầu tư Bắc Âu tập trung đầu tư.

I. Điện và Năng lượng

1. Đầu tư , An ninh Năng lượng và Cuộc cách mạng Công nghiệp lần thứ 4

Bản Kế hoạch Sử dụng các Nguồn năng lượng tại Việt Nam* đã đưa ra lộ trình cải cách cần thực hiện để thu hút khoảng 7 tỷ đô la Mỹ đầu tư vào lĩnh vực năng lượng hàng năm từ các nhà đầu tư tư nhân.

Kế hoạch này tập trung vào tốc độ, tính rủi ro thấp và hiệu quả kinh tế khi sử dụng đầy đủ các nguồn năng lượng tái tạo, khí đốt tự nhiên và các công nghệ tiết kiệm năng lượng ở Việt Nam để đáp ứng các thách thức tăng trưởng năng lượng không ngừng và một kế hoạch hành động phù hợp để đảm bảo an ninh năng lượng cho miền Nam Việt Nam từ năm 2018 đến năm 2030.

Các xu hướng năng lượng tại các thị trường trên thế giới phản ánh nhu cầu từ các đơn vị sử dụng điện, những đòi hỏi về giảm chi phí cho năng lượng sạch, và tầm ảnh hưởng của công nghệ mới trong Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ 4, bao gồm:

- Các đơn vị sử dụng điện mong muốn sử dụng năng lượng sạch. Các công ty trong nhóm RE100, Apple, Nike và IKEA dẫn đầu trong xu hướng này
- Chi phí công nghệ của Điện mặt trời và Điện gió giảm đáng kể, gần bằng mức chi phí sản xuất năng lượng từ khí tự nhiên và nhiệt điện than siêu tới hạn (super critical coal).
- Một cấu trúc mới cho thị trường điện với công nghệ từ Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ 4. Đơn vị sử dụng điện không còn đóng một vai trò duy nhất – mua điện; và đơn vị sản xuất điện với vai trò bán điện. Đơn vị sử dụng điện đồng thời vừa là đơn vị sản xuất (điện năng mặt trời trên mái nhà – rooftop solar) vừa là đơn vị lưu trữ năng lượng (pin, mạng lưới kết nối (Internet of things), xe điện tự sạc/tự sản xuất năng lượng).
- Mức độ nhạy cảm đối với hiện tượng ô nhiễm không khí và nguồn nước với các phân tích về cái giá phải trả liên quan tới xã hội và kinh tế. Trung Quốc được coi là ví dụ điển hình về hậu quả của tăng trưởng kinh tế mà buông lơ về quản lý môi trường.

Cách mạng công nghiệp lần thứ 4 sẽ cung cấp một loạt các công nghệ mới và liên kết dữ liệu, năng lượng và dịch vụ ảnh hưởng đến tất cả các nền kinh tế và các ngành công nghiệp.

- Với Quy hoạch phát triển điện linh hoạt hơn, Chính phủ Việt Nam sẽ tránh phụ thuộc vào nguồn nhiên liệu than nhập khẩu với các rủi ro về việc đảm bảo nguồn cung; nhu cầu ngoại hối dành cho nhập khẩu lên tới hàng chục tỷ đô la và rủi ro trong cán cân thanh toán.
- MVEP sẽ đạt được mục tiêu sử dụng điện hiệu quả hơn để giảm thiểu lãng phí năng lượng, tăng khả năng cạnh tranh của Việt Nam, tăng năng suất và hấp dẫn hơn đối với các công ty FDI.
- Hơn nữa, sẽ làm giảm chi phí tài chính, hậu cần, và chi phí môi trường nặng nề trong việc vận chuyển than và xỉ than, vốn sẽ giúp đảm bảo an ninh năng lượng cho sự phát triển bền vững của Việt Nam.

* Thực hiện bởi Nhóm Công tác Điện & Năng lượng – Diễn đàn Doanh nghiệp Việt Nam, với sự hỗ trợ của EuroCham, EVBN, AmCham và Hiệp hội Doanh nghiệp các nước Bắc Âu – tháng 12 2016.

2. Ba cải cách then chốt để thúc đẩy đầu tư vào lĩnh vực năng lượng

2.1. Hợp đồng mua bán điện trực tiếp (Direct Power Purchase Agreement): Bộ Công thương phê duyệt một số dự án năng lượng tái tạo được phép thực hiện như Hợp đồng mua bán trực tiếp với bất kỳ đơn vị mua điện lớn nào muốn sử dụng năng lượng sạch và muốn tránh nguồn năng lượng ngày càng dựa vào nhiên liệu hóa thạch.

2.2. Ban hành lộ trình tăng giá điện bán lẻ (Theo giá thị trường): Bộ Công Thương ban hành Lộ trình tăng giá điện bán lẻ đến năm 2020 tầm nhìn 2025; bao gồm định nghĩa về sự khác biệt giữa ba mức điện chính: Điện tiêu dùng, điện kinh doanh thương mại và điện trong sản xuất công nghiệp.

- Việc cung cấp thông tin về lộ trình tăng giá cho người tiêu dùng là cách hiệu quả nhất để khuyến khích đầu tư vào công nghệ và quy trình sử dụng năng lượng hiệu quả. Nhiều đơn vị tiêu dùng điện lớn tin rằng giá điện sẽ tiếp tục giữ ở mức thấp và được trợ giá (ví dụ như nhiều nhà máy xi măng không có hệ thống thu hồi nhiệt thải ở Việt Nam, vốn là điều kiện tiêu chuẩn ở các nước khác).
- Tất cả các báo cáo hiện có tại Việt Nam đánh giá sẽ không thực tế nếu kỳ vọng rằng mức tăng giá điện tiếp tục duy trì ở mức thấp hơn hoặc bằng mức lạm phát chung, đồng thời việc tăng giá là tất yếu với mức giá cao.

2.3. Tạo môi quan hệ đối tác bình đẳng với Khối Tư nhân để phát triển Hợp đồng PPA cho năng lượng mặt trời và các quy định chi tiết cho việc bán điện từ các hệ thống Điện mặt trời mái nhà vào Lưới điện: Chúng tôi khuyến nghị Bộ Công Thương thiết lập mối quan hệ đối tác bình đẳng với các chuyên gia về điện mặt trời từ khối tư nhân để ban hành các quy định chi tiết, soạn thảo các mẫu hợp đồng mẫu nhằm thu hút lượng đầu tư lớn từ khối tư nhân.

II. Môi Trường

Việt Nam cũng như các nước Bắc Âu đã cư trú hàng ngàn năm tại các lãnh thổ ven biển, điều này đã tạo nên niềm tin vững chắc về mối quan tâm đối với môi trường. Bảo vệ tài nguyên thiên nhiên do biến đổi khí hậu và ô nhiễm môi trường là một ưu tiên hàng đầu tại Việt Nam và các

nước Bắc Âu. Việt Nam ngày nay đã chủ động triển khai các ứng phó đối với các đối tượng gây ô nhiễm trong nền công nghiệp và làm giảm khí thải CO₂. Tuy nhiên hình phạt đối với các đối tượng gây ô nhiễm còn thấp so với thu nhập của ngành công nghiệp. Quá trình công nghiệp hóa trước đây của các nước Bắc Âu đã cho phép chúng tôi phát triển các phương pháp được chứng minh có hiệu quả trong việc giảm ô nhiễm công nghiệp. Khi các công ty Bắc Âu đầu tư ở nước ngoài, họ có nghĩa vụ phải tuân thủ các quy định nghiêm ngặt về môi trường tương tự như áp dụng ở các nước Bắc Âu.

Chúng tôi đề nghị Chính phủ tiếp tục nâng cao cảnh giác đối với vấn đề môi trường và chọn lọc các nhà đầu tư cam kết sử dụng các tiêu chuẩn môi trường cao nhất, đặc biệt là trong xử lý nước thải và giảm khí thải CO₂.

Tuy Việt Nam đã ban hành Luật và các quy định bảo vệ môi trường liên quan, đáng buồn thay, chúng tôi vẫn nhìn thấy các trường hợp vi phạm có thể lách qua những luật lệ và quy định này. Chính phủ cần thực thi các nguyên tắc, xử lý vi phạm, yêu cầu các công ty thực hiện kế hoạch bảo vệ môi trường và đảm bảo các đối tượng gây ô nhiễm phải bồi thường thiệt hại.

III. Ngành phân bón

1. Hiện tại, cán bộ Hải quan lấy mẫu hầu hết lô hàng nhập để gửi Phòng Phân loại (thuộc Tổng cục Hải quan) nhằm phân loại và chỉ định mã HS. Mặc dù các sản phẩm nhập khẩu là phân vô cơ, các sản phẩm vẫn được phân loại mã HS hóa học và bị đánh thuế nhập khẩu, thuế GTGT đồng thời phải khai báo hóa chất. Điều đáng lẽ không cần phải thực hiện đối với sản phẩm được sử dụng làm phân bón (Krista-K Plus, Krista MgS). Đây là nguyên nhân làm tăng giá thành của phân bón chất lượng cao cung cấp cho người nông dân.

Thành viên của chúng tôi là một công ty cổ phần hóa nhà nước tại Na Uy, được niêm yết trên thị trường chứng khoán. Công ty có nghĩa vụ phải tuân thủ tất cả các luật/quy định của Na Uy và không buôn bán hóa chất. Do vậy, việc áp dụng mã HS của hóa chất trên sản phẩm của công ty này là bất hợp lý.

Cần thiết phải có quy định rõ ràng trong việc áp dụng mã HS cho phân bón trong chương phân bón, chứ không phải trong chương hoá học.

2. Theo Nghị định 15/2017 / NĐ-CP (Điều 2, khoản 8, điểm đ) ngày 17/2/2017 của Bộ Nông nghiệp và PTNT được bổ nhiệm phụ trách các loại phân bón. Nhưng đến nay chưa có Thông tư hướng dẫn thi hành và ngày có hiệu lực rõ ràng của Nghị định này. Do thiếu thông tư hướng dẫn, các cán bộ Hải quan vẫn áp dụng cùng lúc quy định của cả hai Bộ và Sở Công Thương vẫn là đơn vị tiến hành hợp quy.

Chúng tôi muốn có một văn bản hướng dẫn cụ thể từ các Bộ liên quan để tránh việc nhầm lẫn và các hoạt động chông chéo.

3. Bao bì phân bón giả mạo và vi phạm thương hiệu

Chúng tôi thấy có sự gia tăng hàng giả và vi phạm quyền sở hữu trí tuệ của các nhãn hiệu quốc tế trên thị trường Việt Nam, khiến cho nông dân mua nhầm sản phẩm có chất lượng thấp.

Một số trường hợp đã bị cơ quan có thẩm quyền xử lý, nhưng hình phạt vẫn hạn chế. Do vậy, thực trạng không lành mạnh vẫn tiếp tục xảy ra.

Chúng tôi muốn có sự xem xét xử lý chặt chẽ hơn từ các cơ quan có thẩm quyền, với các chế tài nghiêm khắc hơn. Thông tin về các công ty và cá nhân vi phạm quyền tác giả sẽ bị công khai trên website hoặc các phương tiện thông tin đại chúng để nhà phân phối và nông dân có thể dễ dàng xác định và tránh những sản phẩm giả mạo.

4. Thuế GTGT đối với phân bón

Chúng tôi hiểu rằng Bộ Công thương đã đề xuất sửa đổi, bổ sung Luật 71/2014/QH13 về sửa đổi, bổ sung một số điều của các luật về thuế nhằm tiến tới xem xét thay đổi một số điều luật đối với phân bón. Thuế giá trị gia tăng (VAT) để bù đắp thuế VAT cho phân bón. Đây là một yếu tố quan trọng khuyến khích các doanh nghiệp trong nước và các công ty có vốn đầu tư nước ngoài, đầu tư vào công nghệ mới, sản xuất phân bón chất lượng cao, và chủ động cung cấp cho người tiêu dùng với mức giá hợp lý.

Luật mới có hiệu lực từ năm 2014 đã tạo điều kiện cho các công ty sản xuất với quy mô vừa giảm mức lợi nhuận chịu thuế khoảng 1 triệu đô la và các công ty sản xuất với quy mô lớn là 2 triệu đô la mỗi năm. Khi phân bón không là đối tượng chịu thuế VAT, mức đóng góp cho ngân sách quốc gia từ các công ty này giảm hàng triệu đô la mỗi năm. Tuy nhiên, điều này không khiến giá phân bón sản xuất trong nước giảm đồng thời dẫn tới tác động tiêu cực cho người nông dân.

Vì các thành viên của chúng tôi là một trong những nhà sản xuất phân bón lớn nhất thế giới, đầu tư vào công nghệ và chỉ sản xuất phân bón chất lượng cao, chúng tôi cũng như NordCham ủng hộ sáng kiến sửa đổi luật thuế này.

IV. Logistic – Vận chuyển – Hoạt động Cảng

Rất nhiều doanh nghiệp thành viên của chúng tôi vẫn đang gặp trở ngại lớn do chi phí vận tải và chi phí hậu cần tăng cao do tình trạng tắc nghẽn cầu cảng và thiếu nhân lực trong khâu xử lý hàng hóa tại các cảng trọng điểm của Việt Nam. Để Việt Nam có thể duy trì tính cạnh tranh với các nước láng giềng, việc cải thiện thời gian xử lý hàng hóa và giảm thiểu chi phí là vô cùng quan trọng.

Hiện nay, chi phí hậu cần / vận chuyển, đặc biệt đối với container, cao gấp nhiều lần so với các nước láng giềng, vì vậy cần có sự cạnh tranh mở để giảm chi phí này. Điều này cũng có ảnh hưởng quan trọng đối với các sản phẩm của Việt Nam khi cạnh tranh với các sản phẩm tương tự được sản xuất trong khu vực. Những cảng đang hoạt động hiện nay cần phải được cải thiện và các cảng mới cần phải được xây dựng, điều này áp dụng cho cả cầu cảng dành cho container và cả hàng rời.

Chúng tôi đề nghị thúc đẩy hơn nữa đầu tư trong lĩnh vực quan trọng này, nói lòng các chính sách để cho phép các công ty với 100% cổ phần nước ngoài được tham gia trong ngành vận tải biển và các dự án đầu tư cảng.

Cuối cùng, theo cam kết với WTO, kể từ tháng 1 năm 2014, các công ty có vốn đầu tư nước ngoài sẽ được phép hoạt động trong lĩnh vực hậu cần như các công ty 100% vốn nước ngoài. Tuy nhiên, các thông tư hướng dẫn thực hiện các quy định mới vẫn chưa được ban hành.

Chúng tôi khuyến nghị các quy định cụ thể nên được ban hành nhanh chóng, cho phép các công ty có vốn đầu tư nước ngoài đầu tư vào lĩnh vực hậu cần, nhằm thúc đẩy tính cạnh tranh cho dịch vụ hậu cần và giảm chi phí xuất nhập khẩu.

Theo quan điểm hiệp hội doanh các doanh nghiệp Bắc Âu, các thành viên của chúng tôi rất tự tin về đầu tư tại Việt Nam dựa trên những kế hoạch dài hạn. Một số công ty Bắc Âu mới đã tăng cường đầu tư và nhiều công ty mới đã được thành lập trong năm qua.

Chúng tôi đánh giá cao cơ hội tham gia Diễn đàn Doanh nghiệp Việt Nam nhằm trao đổi thông tin, quan điểm và tăng cường sự hiểu biết giữa Chính phủ và cộng đồng doanh nghiệp.

Chúng tôi xin gửi lời chúc sức khỏe đến ngài Bộ trưởng, đại diện các hiệp hội doanh nghiệp, các phái đoàn ngoại giao và tất cả các đại biểu ở đây ngày hôm nay.

Xin chân thành cảm ơn.